

Premi Canigó 2013 a Prada per 30 anys de SAC

Àngels MACH i BUCH

Gràcies especialment pel símbol que suposa el Canigó i Prada als seus peus, amb la Universitat Catalana d'Estiu dels països de parla i cultura catalana, que pot ser i ha de ser el far cultural de la catalanitat i alhora l'emissor de la seva aportació a la cultura universal.

Semblantment a l'encesa dels focs de Sant Joan i la seva posterior distribució a la resta de països catalans.

Tal com deia el 1959 en Josep Fontbernat en el seu glossari andorrà: "La capital del Conflent rossellonès és per a Andorra la capital cultural. Tots els mestres i les mestres d'origen andorrà és a Prada on anat a guanyar llurs diplomes."

Fa més de 2.000 anys, des del pic d'Arcalís d'Ordino, a Andorra, segurament els andosins hi encenien foc per enviar senyals a les planes (les terres baixes o país baix) per fer moure els ramats en trshumància, guiant-se pel calendari natural català usat pels pastors i descobert per l'enginyer andorrà Bonaventura Adellach i Baró.

Ell mateix té una proposta en què explica el significat de la paraula *Catalunya*. Molts noms de muntanyes tenen la 'ca' o 'car' per inici, com Canigó, Cadí, Casamanya, Carlit, Cardós, Carroi, Carreu, Caro, Cardó, Catalanes, Cataperdis... I *lunya* voldria dir senzillament *lluny*, en occità 'luénch' amb una sola 'l'. En escrits antics occitans apareix *Cataluing* i en francesos *Cateloigne*. Catalunya significaria "les muntanyes dels senyals llunyans o dels focs llunyans, o les muntanyes que es veuen lluny".

La cultura és el foc nou per transmetre. Hem de continuar donant senyals, primer arreu dels Països Catalans i després arreu del món.

Gràcies a Mn. Cinto Verdaguer per escriure el *Canigó*. Per ell som aquí. I per escriure de les terres andorranes:

"Contempla el jove feixes i boscatges
i darrera els pradells de la Regina,
una esmaragda en forma de petxina,

tota plena de perles i flors:
és la vall delitosa de Setúria;
quan amb son bes primer l'alba arrosa
sembla l'àurea conquilla en què flairosa
del mar isqué la reina dels amors."

"Vessant-se'l d'un a l'altre amb dolç murmuri
los tres llacs de Tristany són més hermosos;
Puig d'Alba i Fontargent més blanquinosos
amb llur brial de neu que mai se fon.
Les valls d'Ordino i d'Incles són més plenes
d'harmonies, de somnis i misteri
als raigs que hi deixa ploure l'hemisferi,
a la serena de qui cova el món."

"No us tornaré pas veure,
boscúries andorranes,
rius de Fontalba,
estanyes de Fontargent;"

"Desnie-se'n la fada a la bona hora,
millor Reina i senyora
en Meritxell trobaren estes valls.
Fa música a ses plantes lo Valira,
que d'Ordino a Soldeu, harmoniosa,
té la figura d'una immensa lira
de braços de cristalls.
Damunt son front llueixen
los dotze estanyes Pessons, corona hermosa
que de brillants i gemmes li ofereixen
aqueixes cimes on lo cel reposa;
corona d'Ariadna esplendorosa
que, del zenit despresa,
quedà entre terra i cel aquí suspesa."

Gràcies per coincidir amb la commemoració de Salvador Espriu. El 1975 Espriu declarava en una entrevista de Rosa Mari Sorribes : "Estimo i admiro Andorra. Nosaltres els catalans hem d'aprendre molt del vostre petit país. I els hem d'ajudar. I respectar. I aprendre. Miri, no oblidem que tota aquesta riquesa que han assolit han de destinar-la també, una mica a la cultura que aquesta és la que fa grans els pobles. La llengua catalana. Jo he lluitat molt per la llengua catalana, i pel país. No tinc massa salut però, des de la meva modèstia, he procurat ajudar a tothom i lluitar, lluitar. Andorra és un miracle que cal conservar."

I el 1983 escrivia "Encara que no sóc andorrà, me'n sento... Una col·lectivitat d'una tradició tan

antiga i noble com és l'andorrana ha de respectar el record del seu pretèrit i s'ha de mantenir fidel a la seva memòria.”

Gràcies a Vicent Andrés Estellés per sentir per Andorra “una delicada ‘debilitat’ ” com va escriure el 1984 en la publicació dels seus *Cants a València*. I per escriure-hi:

“València, València! Tornaràs
a ser la que fores i jo
no ho he de veure. Pense
els teus marges florits de lledoner.”

“Assumiràs la veu d'un poble
i serà la veu del teu poble,
...
Allò que val és la consciència
de no ser res sino s'és poble.”

“Em moriré, però l'enyore ja,
Aquest moment, aquest ram, aquest dia
que m'ha de fer aixecar de la fossa
veient passar la multitud contenta.”

Gràcies a Bartumeu Rosselló-Pòrcel per escriure, entre d'altres i referint-se a Mallorca:

“Sóc avar de la llum que em resta dins els ulls
i que em fa tremolar quan et recordo.”
“Tota la meva vida es lliga a tú,
com en la nit les flames a la fosca.”

Gràcies pel premi Canigó atorgat per la Universitat Catalana d'Estiu a la Societat Andorrana de Ciències, després de 26 anys de relació i l'any en què en fa trenta de la seva existència en pro de la cultura que ens agermana.

Remerciem els que l'han fet possible durant aquests 45 anys, ja sigui molt o ja sigui poc. Aquesta universitat dels Països Catalans popular, oberta, república de la llibertat i el bon humor, en paraules de Miquel Porter i Moix.

Un record amb agraïment al president de l'equip rector que ens va convidar a entrar a l'UCE, el 1988, l'Enric Casassas.

Gràcies, Joandomènec Ros, per l'amabilitat de seguir la trajectòria de la SAC des de fa anys i fer-ne una sinopsi.

Prada de Conflent és un lloc viu en la memòria de la cultura catalana i més necessari que mai. I els andorrans hi volem continuar sent presents perquè la unió fa la força i en aquesta força trobarem el prestigi que anhelem i cerquem.

Àngels Mach i Buch,
presidenta de la Societat Andorrana de Ciències